

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.013.08.2018
P/18/093

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/093 – Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Joanna Józwiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/113/2018 z 2 lipca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Ochotnicza Straż Pożarna we Wróblinie, Wróblina ul. Tuliszkowska 21, 62-740 Tuliszków (dalej: OSP albo jednostka)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Szymaniak, Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej we Wróblinie ¹ (dalej: Prezes OSP) (dowód: akta kontroli str. 7, 17, 448)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej we Wróblinie pozyskanymi w latach 2014-2017³ środkami publicznymi⁴ dofinansowała remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej mieszczącej się w jej budynku, modernizację garażu, zakup umundurowania i sprzętu gaśniczego, w tym samochodu pożarniczego. Środki MSWiA i Samorządu Województwa wydatkowano zgodnie z określonym w umowach przeznaczeniem. Natomiast część (29%) środków uzyskanych od Gminy, w łącznej wysokości 22,2 tys. zł, wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem, w tym także przed albo po upływie określonego w umowach dotacyjnych terminu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły również: niewprowadzenia do ewidencji środków trwałych czterech takich środków zakupionych przez OSP; przechowywania przez jednostkę niekompletnej dokumentacji dla udzielonej dotacji ze środków MSWiA; nieopisywania faktur w sposób wymagany art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵, nieujęcia w wyodrębnionej ewidencji księgowej dokumentów potwierdzających wkład własny OSP w całkowitych kosztach dwóch zrealizowanych w 2014 r. zadań; niezaksięgowania w dzienniku zapisów księgowych za 2014 r. czterech faktur zakupu oraz nieposiadania dokumentacji potwierdzającej uzgodnienie zapisów statutu OSP z Komendantem Powiatowym PSP w Turku.

Część pozyskanych przez jednostkę środków publicznych zostało wydatkowanych nieefektywnie. Zakupione z dotacji umundurowanie bojowe i sprzęt gaśniczy OSP

¹ Od 2011 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. W przypadku, gdy sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia się ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Z uwzględnieniem zdarzeń wykraczających poza ten okres, istotnych dla kontrolowanej działalności, dalej także: okres objęty kontrolą, kontrolowany okres.

⁴ Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej: MSWiA), budżetu Gminy i Miasta Tuliszków (dalej: Gmina) oraz Samorządu Województwa Wielkopolskiego (dalej: Samorząd Województwa).

⁵ Dz.U. z 2018 r., poz. 395, ze zm., dalej ustawa o rachunkowości.

formalnie nie mogłaby wykorzystać w trakcie działań ratowniczych, ze względu na niespełnianie minimalnych standardów: stanu osobowego ratowników, poziomu ich wyszkolenia, wyposażenia w sprzęt gaśniczy i budynku strażnicy, ustalonych przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku OSP RP⁶ (dalej: Związek OSP). Istotny jest także fakt, że w kontrolowanym okresie członkowie OSP nie uczestniczyli w żadnej akcji ratowniczej, a jednostka nie była objęta przez Komendę Powiatową PSP w Turku inspekcją gotowości operacyjnej ani przeglądami operacyjno-technicznymi sprzętu i pojazdów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na działalność OSP

Opis stanu
faktycznego

1. OSP została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) 30 kwietnia 2001 r., a jej aktualnie obowiązujący statut został zatwierdzony przez sąd rejestrowy 27 stycznia 2006 r. (dalej: Statut).

(akta kontroli, str. 6-7, 19-29)

2. OSP nie była włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego⁷ (dalej KSRG), o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁸. Nie powołano w niej jednostki operacyjno-technicznej⁹.

(akta kontroli, str. 37)

3. OSP wykonywała zadania publiczne zlecone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w latach 2014-2015 i w 2017 r. Ze środków dotacji MSWiA jednostka dofinansowała zakup sprzętu gaśniczego (motopompy i agregatu prądotwórczego), umundurowania (kurtki, dwóch sztuk mundurów i czapek rogatywek, trzech sztuk koszul i sześciu par rękawic) oraz remont strażnicy.

(akta kontroli, str. 5, 147, 319, 368)

W ofercie złożonej przez OSP w sprawie wsparcia w 2017 r. przez MSWiA realizacji zadania publicznego: „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych” poprzez dofinansowanie remontu strażnicy, jednostka wskazała, że uzyskane środki wpłyną na poprawę jej wyposażenia, co będzie miało znaczący wpływ na wzmocnienie działań ratowniczo-gaśniczych na rzecz ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

(akta kontroli, str. 405)

4. Liczba członków OSP wynosiła: 31 w latach 2014-2015 i 35 w latach 2016-2017. Liczba członków OSP mogących brać udział w działaniach ratowniczych wynosiła: pięć osób w latach 2014-2015 i dziewięć osób w latach 2016-2017. Stan osobowy ratowników nie spełniał minimalnego poziomu ustalonego przez Związek OSP, dla OSP spoza KSRG, ustalonego na 12 takich druhów.

(akta kontroli, str. 4)

⁶ W uchwale nr 26/08/2014 Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka z dnia 29 marca 2014 r. (dalej: uchwała Związku OSP); opublikowana m.in. na stronie <http://www.zosprp.poznan.pl/files/pliki/14%2811%29.pdf>

⁷ <http://www.turek.psp.wlkp.pl/jednostki-ochrony-przeciwpozarowej-w-powiecie-tureckim/>

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 620, dalej: uppoż.

⁹ Zgodnie z ustępem 1 wytycznych w sprawie kategoryzacji Jednostek Operacyjno-Technicznych Ochotniczych Straży Pożarnych stanowiących Załącznik Nr 1 do Uchwały Prezydium Związku OSP Nr 95/18/2004 z dnia 16 grudnia 2004 r., do prowadzenia działań ratowniczych każda OSP powinna mieć wyłoniony taki oddział.

5. Według stanu na 31 marca 2018 r. dziewięciu członków jednostki legitymowało się ukończeniem kursu podstawowego dla strażaków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych, a jeden z nich posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi. Poziom wykształcenia członków jednostki nie spełniał minimalnych standardów wykształcenia ustalonych przez Związek OSP¹⁰.

(akta kontroli, str. 2, 4, 34)

W Raporcie OSP za 2017 r.¹¹ wskazano na następujące potrzeby w przeszkoleniu członków jednostki: jeden strażak ratownik, dwóch kierowców konserwatorów sprzętu ratowniczego, dwóch dowódców i dwóch naczelników.

(akta kontroli, str. 69)

6. Jednostka posiadała na wyposażeniu jeden samochód specjalny pożarniczy: Opel Vivaro 1,9 TDI. Samochód ten posiadał aktualne badania techniczne i był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej i następstw nieszczęśliwych wypadków.

(akta kontroli, str. 5, 30-33)

Według wyjaśnień Prezesa OSP jednostka nie posiada sprzętu ratowniczego oraz wyposażenia wymagającego okresowych przeglądów. Jednostka nie posiada też sprzętu łączności radiowej, a syrena umieszczona nad garażem strażnicy jest sprawdzana i konserwowana przez członka OSP.

(akta kontroli, str. 5)

Budynek strażnicy jednostki nie spełniał minimalnych standardów określonych dla strażnic jednostek OSP spoza KSRG¹², ponieważ garaż był nieogrzewany i brak było systemu selektywnego alarmowania. Wyposażenie jednostki również nie spełniało minimalnych standardów wyposażenia określonych dla jednostek OSP spoza KSRG¹³, gdyż brakowało: zbiornika na wodę w samochodzie pożarniczym, radiotelefonu przewoźnego i nasobnego, aparatów ochrony dróg oddechowych z sygnalizatorami bezruchu, drabiny, pilarki do drewna, pompy szlamowej, masztu oświetleniowego, torby PSP R-1 oraz ubrań specjalnych (butów, rękawic i kominiarek).

(akta kontroli, str. 5, 437, 440)

6.a. Wśród 12 umów zawartych z Gminą, 10¹⁴ z nich dotyczyło przyznania jednostce OSP środków dotacji z przeznaczeniem na remont części bojowej strażnicy. Prezes OSP nie przedłożył dla kontroli NIK żadnych dokumentów, z których wynikałby podział strażnicy na część bojową i pozostałą, wyjaśniając, że dokumentów takich nie posiada. Ponadto wskazał, że w 2012 r. podjęto decyzję o kapitalnym remoncie budynku strażnicy i wydzielono dużą salę, jako pomieszczenie, w którym zostanie zorganizowana świetlica wiejska. Jak wyjaśnił, pozostałe pomieszczenia budynku, które były w użytkowaniu strażaków, tj. garaż, magazyn, pomieszczenie socjalne,

¹⁰ W uchwale Związku OSP minimalny standard wykształcenia ochotników jednostek OSP spoza KSRG to wykształcenie: podstawowe – 12 osób, dowódców – dwie osoby, kierowców konserwatorów sprzętu - trzy osoby, kwalifikowanej pierwszej pomocy - sześć osób i naczelników - dwie osoby.

¹¹ Załącznik nr 4 do protokołu walnego zgromadzenia sprawozdawczego członków OSP.

¹² W uchwale Związku OSP ustalono, że strażnica jednostki OSP spoza KSRG powinna być ogrzewana i wyposażona co najmniej w jedno stanowisko garażowe i system selektywnego alarmowania; ponadto w miarę możliwości: zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników (boksy dla strażaków z osobistym umundurowaniem, łazienki, sanitariaty, natrysk, pralka itp.), miejsce do ćwiczeń. Obiekt winien być poddany termomodernizacji.

¹³ Według zapisów uchwały Związku OSP minimalny standard wyposażenia OSP, spoza KSRG to: samochód ratowniczo-gaśniczy ze zbiornikiem na wodę, nie starszy niż 30 lat, wyposażony w: radiotelefon przewoźny, aparaty ochrony dróg oddechowych z sygnalizatorami bezruchu – 2 szt., drabinę wysuwną lub 4 nasadkową, radiotelefony nasobne – 2 szt., pilarkę do drewna, pompę szlamową, agregat prądotwórczy 2,2 kW wraz z masztem oświetleniowym 2 x 500 W, zestaw PSP R-1, odzież specjalną i środki ochrony indywidualnej w ilości minimalnej 12 kompletów (w skład kompletu wchodzi: ubranie specjalne, ubranie koszarowe, buty specjalne, hełm, rękawice specjalne, kominiarka niepalna) oraz latarki – 2 szt.

¹⁴ Numery umów: OSP/21/2014, OSP/18/2014, OSP/7/2014, OSP/2/2014, OSP/5/2015, OSP/2/2016, OSP/20/2016, OSP/20/2017, OSP/7/2017, OSP/25/2017.

kuchenne i sanitariaty przeznaczono na część bojową strażnicy. Przy ustalaniu takiego podziału wzięto pod uwagę zapisy Uchwały Nr 283/34/2012 Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych (dalej Zarząd Związku OSP) z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie ramowych wytycznych projektowania strażnic straży pożarnych¹⁵.

(akta kontroli, str. 146-147, 318, 366, 454-475)

7. Prezes OSP wyjaśnił, że informacje o aktualnej gotowości operacyjnej jednostki lub jej czasowym obniżeniu przekazywane były telefonicznie Komendzie Powiatowej PSP w Turku. Dodał, że informacja o czasowym obniżeniu gotowości operacyjnej dotyczyła czasowego wycofania samochodu.

(akta kontroli, str. 35, 37)

8. OSP w latach 2014-2017 nie brała udziału w działaniach ratowniczych i nie była dysponowana przez PSP.

(akta kontroli, str. 5)

W jednostce prowadzona była książka pracy OSP, natomiast książki naczelnika i działań ratowniczych nie prowadzono, ponieważ - jak wyjaśnił Prezes OSP - nie było takiej potrzeby.

(akta kontroli, str. 35, 37, 50)

9. W kontrolowanym okresie OSP nie była objęta przez Komendę Powiatową PSP w Turku inspekcją gotowości operacyjnej ani przeglądami operacyjno-technicznymi sprzętu i pojazdów.

(akta kontroli, str. 61, 63)

10. Prezes OSP wskazał na następujące problemy z jakimi boryka się jednostka: niewielka liczba członków mogących brać udział w akcjach ratowniczych i niekompletne wyposażenie skutkujące rzadkim dysponowaniem OSP do akcji ratowniczych przez PSP.

(akta kontroli, str. 61, 63)

11. Jednostka w latach objętych kontrolą prowadziła książki skarbnika, w których ewidencjonowała swoje przychody i koszty. Ponadto prowadzona była ewidencja środków trwałych w książce inwentarzowej. Na podstawie zapisów w książkach skarbnika oraz dokumentów księgowych (faktur zakupu) wybrano do kontroli dokumentację dotyczącą uzyskanych przez OSP środków publicznych w wysokości ogółem 149 014,6 zł¹⁶.

(akta kontroli, str. 103-122, 326-327, 429-430)

Źródłami finansowania kosztów funkcjonowania OSP w kontrolowanym okresie były środki z budżetu państwa¹⁷ w wysokości ogółem 17 780 zł, z budżetu jednostek samorządu terytorialnego¹⁸ w wysokości ogółem 131 234,6 zł, z dochodów zakładów

¹⁵ W załączniku do tej uchwały podano m.in., że: „1. Zagospodarowanie terenu, na którym zlokalizowana jest strażnica powinno obejmować – budynek strażnicy, - parking na samochody, - plac do ćwiczeń i prób sprzętu. 2. [...] strażnica OSP musi posiadać warunki do spełniania następujących funkcji: - operacyjnych (stacjonowanie sprzętu do działań ratowniczych, magazynowanie sprzętu ochrony indywidualnej...), - logistycznych (przechowywanie rezerwowego sprzętu, naprawa i konserwacja sprzętu, naprawa i suszenie węży, [...] szkolenie strażaków, ćwiczenia praktyczne ze sprzętem, podnoszenie sprawności fizycznej strażaków, zaplecze socjalne i sanitarne [...]), innych (administracyjno-biurowych, kulturalno-oświatowych). Ze względu na znaczną rolę jaką w działalności OSP odgrywa młodzież należy pamiętać o uwzględnieniu jej potrzeb organizacyjnych i kulturalnych w zagospodarowaniu strażnicy. Podobne wskazania należy także uwzględnić na potrzeby działających w OSP kobiet”. Uchwała została upubliczniona na stronie <http://zospr.pl/files/regulaminy/283.pdf>.

¹⁶ Tj. 100% środków publicznych ujętych w książkach skarbnika i udokumentowanych fakturami zakupu, uzyskanych przez OSP w kontrolowanych latach, w tym na podstawie umów w sprawie udzielenia dotacji ze środków publicznych, zawartych w tych latach przez jednostkę (bez środków z zakładów ubezpieczeń i darowizn).

¹⁷ Dotacje MSWiA.

¹⁸ Dotacje z budżetu Gminy Tuliszków oraz Województwa Wielkopolskiego.

ubezpieczeń w wysokości ogółem 1 855 zł i z innych źródeł¹⁹ w wysokości ogółem 5 650 zł. Źródłem finansowania jednej z dotacji budżetowych udzielonych OSP przez Samorząd Województwa były środki z budżetu Unii Europejskiej²⁰, w wysokości ogółem 50 000 zł.

(akta kontroli, str. 61, 63)

Jednostka środkami uzyskanymi z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z zakładów ubezpieczeń dofinansowała zakupy: sprzętu pożarniczego (32 301,6 zł), umundurowania (8 021 zł), środków transportu (12 000 zł) oraz modernizację obiektów (98 547 zł).

(akta kontroli, str. 63-64, 384, 401)

Udokumentowaniem dla pozyskania w 2017 r. przez OSP środków z zakładów ubezpieczeń w wysokości ogółem 1 855 zł były dwie faktury wystawione przez Związek OSP. Środki z zakładów ubezpieczeń nie wpływały na konto OSP. Na jednej z faktur, dokumentującej zakup ośmiu sztuk ubrań koszarowych za kwotę 3 192 zł, były pieczętki „Udzielono dotacji ze środków firm ubezpieczeniowych w wysokości 1 200 zł” oraz „Kwota do zapłaty 1 992 zł”. Na drugiej, dokumentującej zakupy umundurowania galowego, kurtki i trzech sztuk latarek za kwotę 1 759,5 zł, były pieczętki „Udzielono dotacji ze środków firm ubezpieczeniowych w wysokości 655 zł” oraz „Kwota do zapłaty 1 104,5 zł”.

(akta kontroli, str. 118-121, 384, 401)

11.a. Kontrolowane źródła dofinansowania kosztów funkcjonowania OSP w 2014 r. na łączną kwotę 78 741 zł, stanowiły środki dotacji: z budżetu państwa (MSWiA) w wysokości ogółem 2 200 zł przeznaczone na zakup umundurowania i agregatu prądotwórczego; z budżetu Gminy w wysokości ogółem 21 841 zł, przeznaczone na wykonanie remontu części bojowej strażnicy i zakup umundurowania sprzętu gaśniczego oraz z budżetu Samorządu Województwa Wielkopolskiego, w tym w wysokości 4 700 zł na realizację zadania publicznego pt. Świetlica wiejska „Wróblek” – miejscem marzeń, a nadto w wysokości 50 000 zł (z PROW), na remont połączony z modernizacją oraz wyposażeniem świetlicy wiejskiej.

Dla udokumentowania faktu uzyskania i rozliczenia wszystkich trzech dotacji z MSWiA jednostka dysponowała opłaconymi trzema fakturami zakupu umundurowania i agregatu prądotwórczego wystawionymi przez Związek OSP, na których była umieszczona adnotacja o ich rozliczeniu „ze środków MSWiA” w wysokości ogółem 2 200 zł.

Środki obydwu dotacji uzyskanych z budżetu Samorządu Województwa jednostka wykorzystwała i rozliczyła zgodnie z umowami dotacyjnymi.

Dwie²¹ z czterech dotacji w wysokości ogółem 6 841 zł uzyskane ze środków budżetu Gminy OSP wykorzystwała i rozliczyła prawidłowo, zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w umowach - na remont części bojowej strażnicy. Udokumentowaniem dla wykorzystania tych środków była opłacona faktura za wykonanie dachu garażu i jego malowanie, wystawiona na kwotę 6 850 zł.

(akta kontroli, str. 144-317)

11.b. Objęte badaniem NIK środki finansowe uzyskane przez OSP w 2015 r. na łączną kwotę 33 301,6 zł pochodziły z czterech dotacji udzielonych: z budżetu Gminy w wysokości ogółem 23 221,6 zł, przeznaczonej na zakup motopompy i wykonanie remontu części bojowej strażnicy oraz z budżetu państwa (MSWiA) w wysokości 10 080 zł, przeznaczonej na zakup motopompy i umundurowania.

¹⁹ Darowizny.

²⁰ Z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (dalej: środki z PROW albo środki UE).

²¹ Umowa nr OSP/21/2014 z 29.09.2014 r. i nr OSP/18/2014 z 6.08.2014 r.

Dwie dotacje z budżetu Gminy OSP wykorzystwała i rozliczyła zgodnie z umowami dotacyjnymi, finansując nimi w jednym przypadku fakturę za zakup motopompy, a w drugim fakturę za wykonanie naprawy i remont częściowy sanitariatów w strażnicy OSP.

Udokumentowaniem faktu uzyskania i rozliczenia obydwu dotacji z MSWiA były dwie opłacone faktury zakupu wystawione przez Związek OSP. Na jednej z nich, dotyczącej zakupu motopompy, była umieszczona adnotacja o jej rozliczeniu „ze środków MSW” w wysokości 10 000 zł, a na drugiej, za zakup umundurowania – o jej rozliczeniu „ze środków MSW” w wysokości 80 zł.

(akta kontroli, str. 318-365)

11.c. Kontrolowane środki finansowe w wysokości 7 500 zł pozyskane w 2016 r. przez OSP pochodziły z dwóch dotacji z budżetu Gminy, przeznaczonych na remont części bojowej strażnicy. Środki z tych dotacji jednostka wykorzystwała nieprawidłowo, co zostało opisane dalej, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(akta kontroli, str. 341-365)

11.d. Objęte badaniem NIK wydatkowane środki finansowe w wysokości ogółem 29 472 zł, uzyskane zostały przez OSP w 2017 r. z dotacji pochodzącej z budżetu Gminy w wysokości ogółem 23 972 zł, z przeznaczeniem na zakup umundurowania, remont części bojowej i dofinansowanie zakupu samochodu pożarniczego oraz z budżetu państwa (MSWiA) w wysokości 5 500 zł, z przeznaczeniem na remont strażnicy.

Trzy²² z czterech dotacji z budżetu Gminy jednostka wykorzystwała i rozliczyła zgodnie z umowami dotacyjnymi. Jedną z tych dotacji, w wysokości 3 500 zł, dofinansowała zakup umundurowania (1 971,14 zł) oraz wykonanie tynków wraz z malowaniem garażu (1 528,86 zł). Drugą dotacją, w wysokości 4 472 zł, dofinansowana została wymiana bramy przemysłowej (2 479,99 zł) oraz zakup ubrań koszarowych (1 992 zł). Środkami trzeciej dotacji, w wysokości 12 000 zł, OSP dofinansowała częściowo zakup samochodu marki Opel Vivaro za kwotę 17 300 zł.

Dotację z MSWiA jednostka wykorzystwała zgodnie z umową, dofinansowując nią częściową zapłatę za wymianę bramy przemysłowej. OSP nie przechowywała sprawozdania końcowego z wykonania tego zadania publicznego (o czym szerzej w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”). Sposób wykorzystania tej dotacji został ustalony przez NIK na podstawie faktur zakupu i potwierdzeń przelewów za te faktury. Z pisma Komendanta Głównego PSP z 11 stycznia 2018 r. wynika, że sprawozdanie z rozliczenia tej dotacji zostało mu złożone i przez niego zatwierdzone.

(akta kontroli, str. 366-428, 434)

11.e. Dla trzech zadań publicznych, w tym dwóch dofinansowanych w 2014 r. ze środków dwóch dotacji z budżetu Samorządu Województwa i w 2017 r. z jednej dotacji z MSWiA, jednostka była w posiadaniu wyodrębnionej ewidencji księgowej prowadzonej w formie zestawień, w których ujęła faktury zakupu dokumentujące koszty sfinansowane z przedmiotowych dotacji. Ponadto OSP przedłożyła dla kontroli NIK „Dziennik tabelaryczny za rok 2014” obejmujący zapisy księgowe dokonane na kontach księgowych do dnia 4 czerwca 2014 r. Uchwałą Zarządu OSP z dnia 12 grudnia 2011 r. zostały wprowadzone zasady (polityka) rachunkowości, obowiązujące od 1 stycznia 2012 r. (dalej: zasady rachunkowości OSP).

(akta kontroli, str. 51-60)

12. Na odwrocie faktur zakupów dofinansowanych środkami z dwóch dotacji udzielonych przez Samorząd Województwa w 2014 r. oraz jednej dotacji z MSWiA udzielonej w 2017 r. naniesiona była pieczęćka o treści: „Oświadczam, że zamówienie

²² Umowa nr OSP/20/2017 z 3.07.2017 r., nr OSP/7/2017 z 3.04.2017 r. i nr OSP/25/2017 z 3.10.2017 r.

zostało zrealizowane i udzielone zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²³.

(akta kontroli, str. 264, 267, 270, 272A, 308, 309, 398)

Prezes OSP wyjaśnił, że w większości przypadków jednostka wysyłała do wykonawców zapytania mailem lub telefonicznie, ale „w większości nie otrzymała odpowiedzi i dokonywała wyboru bez ofertowego”. W załączeniu do wyjaśnień Prezes OSP przedłożył jedną ofertę złożoną na wykonanie remontu sufitu i pomieszczeń socjalnych świetlicy wiejskiej, dwie oferty handlowe dotyczące dostarczenia patelni elektrycznej, kuchni gazowo-elektrycznej i stołu ze zlewem, dwie oferty cenowe na garnki, zastawę stołową i sztucce oraz dwie oferty na wykonanie bramy przemysłowej segmentowej.

(akta kontroli, str. 36-49)

Prezes OSP podał, że dla dofinansowanych dotacjami zadań (tj. wykonania ogrodzenia, malowania garażu, wymiany bramy i remontu sanitariatów) nie posiada umów z wykonawcami i protokołów odbioru robót. Wszelkie zapytania ofertowe, jak i uzgodnienia zakresu wykonania robót dokonywane były ustnie.

(akta kontroli, str. 431, 434)

13. Zakupy zrealizowane przez OSP i dofinansowany środkami:

- dotacji z budżetu MSWiA w wysokości 10 000 zł i dotacji z budżetu Gminy w wysokości 19 721,6 zł, tj. motopompa Tohatsu VC82AS M16/8 za 29 721,6 zł, został ujęty w książce inwentarzowej w ewidencji środków trwałych pod poz. 6;
- dotacji z budżetu Gminy (tj. samochód specjalny pożarniczy Opel Vivaro za 17 300 zł) został ujęty w książce inwentarzowej w ewidencji środków trwałych pod poz. 7.

(akta kontroli, str. 326-327, 424, 427, 429-430)

W trakcie oględzin przeprowadzonych przez NIK w dniu 3 września 2018 r. ustalono, że wszystkie zakupione ze środków publicznych środki trwałe (tj. motopompa, samochód, brama garażowa, patelnia uchylna, zastawa stołowa, ogrodzenie i brama garażowa) znajdowały się na stanie jednostki.

(akta kontroli, str. 446)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionej wyżej działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. OSP nie posiadała dokumentacji potwierdzającej uzgodnienie z Komendantem Powiatowym PSP w Turku zapisów Statutu dotyczących ochrony przeciwpożarowej, do czego obligował ją art. 19 ust. 3 upoż. Prezes OSP przyznał, że jednostka nie posiada tej dokumentacji, oraz iż rejestracji w KRS dokonała w 2001 r. i wtedy został przyjęty statut OSP.

(akta kontroli, str. 35, 37)

2. OSP niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystwała całość albo część pięciu z 12 udzielonych jej przez Gminę dotacji.

2.1. Jednostka niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystwała dotację w wysokości 10 000 zł przyznaną jej na podstawie umowy nr OSP/2/2014 zawartej 21 lutego 2014 r. Środki dotacji OSP była zobowiązana wykorzystać na wykonanie remontu strażnicy w części bojowej (§ 1 umowy), podczas gdy w sprawozdaniu z wykorzystania dotacji ujęła fakturę za wykonanie prac remontowych w świetlicy wiejskiej, mieszczącej się w budynku OSP. Zgodnie z § 1 umowy nr 1/2014 zawartej

²³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm. - „Ustawy nie stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro”; udokumentowana przedmiotowymi fakturami wartość zakupów w żadnym przypadku nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości tej kwoty.

przez jednostkę 15 kwietnia 2014 r. z wykonawcą tego remontu, zakres prac obejmował wykonanie sufitu podwieszanego wraz z montażem oświetlenia, remont dwóch pomieszczeń socjalnych i zaplecza kuchennego²⁴. W protokole odbioru końcowego robót zapisano, że przedstawiciele OSP odebrali: wykonanie sufitu podwieszanego wraz z montażem oświetlenia, remont zaplecza kuchennego i dwóch pomieszczeń socjalnych²⁵.

(akta kontroli, str. 190-193, 260-264, 274-275, 443-445, 446-447)

Prezes OSP sfinansowanie ww. faktury środkami przedmiotowej dotacji wyjaśnił wykonaniem modernizacji całego budynku OSP z przeznaczeniem na świetlicę wiejską, w tym pomieszczeń socjalnych i kuchennych oraz toalet. Podał ponadto, że wyremontowane pomieszczenia służyły dzieciom oraz członkom OSP w celu przeprowadzenia szkolenia, a także skorzystania po odbyciu ćwiczeń lub manewrów.

(akta kontroli, str. 432, 435-436, 440)

NIK wskazuje jednak, że środki z ww. dotacji celowej OSP była zobowiązana przeznaczyć wyłącznie na remont części bojowej strażnicy, tj. części bezpośrednio związanej z realizowaniem ochrony przeciwpożarowej w rozumieniu art. 1 uppoż. W przytoczonych przez Prezesa OSP zapisach uchwały Zarządu Związku OSP nie została wprowadzona definicja pojęcia „część bojowa strażnicy”, opisano jednak w sposób szczegółowy jej elementy funkcjonalne i dodatkowe, uwzględniające działania społecznie użyteczne realizowane przez OSP. Ponadto, jak wcześniej wskazano²⁶, jednostka nie była w posiadaniu żadnych dokumentów, z których wynikałby podział strażnicy na część bojową i pozostałą - w tym w szczególności podział bazujący na innym kryterium niż funkcje poszczególnych pomieszczeń.

Podkreślić w tym miejscu należy, że przedmiotowa faktura sfinansowana w części środkami ww. dotacji, stanowiła również udokumentowanie dla wydatków kwalifikowanych zrealizowanego przez OSP zadania publicznego pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej”. We wniosku o płatność zrealizowane zadanie zostało opisane w sposób następujący: „Wykonanie remontu i modernizacji oraz zakup wyposażenia świetlicy wiejskiej. Remont polegał na wykonaniu sufitu podwieszanego z płyt Armstronga, przystosowanie pomieszczeń 2 jako socjalnych i 1 jako pomieszczenia kuchennego oraz zakup wyposażenia kuchni w świetlicy (patelnia elektryczna, kuchnia gazowo-elektryczna, zastawa stołowa, garnki oraz zlew ze stołem)”. Z przytoczonego opisu wynika, że te same pomieszczenia nie były wówczas traktowane jako część bojowa strażnicy. Także w tym kontekście, należy zatem uznać, że świetlica, pomieszczenia socjalne oraz zaplecze kuchenne do tej części strażnicy nie należą.

(akta kontroli, str. 250, 456-475)

2.2. Część dotacji w kwocie 1 715,31 zł udzielonej OSP na podstawie umowy nr OSP/7/2014 zawartej 20 maja 2014 r. została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem. Środki tej dotacji w całkowitej kwocie 5.000 zł, w myśl § 1 umowy miały być przeznaczone na remont części bojowej strażnicy oraz na zakup umundurowania i sprzętu ppoż. Jednostka natomiast wykazała w sprawozdaniu z wykorzystania tej dotacji m.in. fakturę²⁷ za zużycie energii elektrycznej wystawioną i dotyczącą zużycia energii jeszcze przed zawarciem tej umowy, tj. w okresie

²⁴ Jednostka nie przedłożyła dla kontroli NIK oferty wykonawcy remontu, stanowiącej załącznik nr 1 do tej umowy, wskazując że nie posiada jej oraz iż najprawdopodobniej przestała ją wraz z wnioskiem o płatność do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

²⁵ W trakcie oględzin budynku OSP przeprowadzonych przez NIK w dniu 3 września 2018 r. ustalono, że sufit podwieszany wraz z oświetleniem był założony w sali świetlicy wiejskiej i w dwóch pomieszczeniach; w jednym z tych pomieszczeń składowane były naczynia kuchenne, a w drugim sprzęt gaśniczy.

²⁶ W punkcie III. 6.a. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁷ Dofinansowaną dotacją w wys. 222,91 zł.

od 25 lutego do 16 kwietnia 2014 r.; fakturę²⁸ za zakup dwóch suszarek, 12 dzbanków szklanych i 60 pucharków szklanych oraz fakturę²⁹ za zakup kuchni beco.

(akta kontroli, str. 167-170, 182-185, 266-267)

Prezes OSP sprawę ujęcia w sprawozdaniu faktury za energię elektryczną wyjaśnił tym, że sugerowano się terminem jej zapłaty, której dokonano 21 maja 2014 r. oraz oświadczył, że w związku z zaistniałą pomyłką OSP jest gotowa do zwrotu kwoty 222,91 zł wraz z odsetkami. Zgodnie jednak z treścią opisanej faktury, terminem wymagalnym jej zapłaty był dzień 5 maja 2014 r. Ujęcie w rozliczeniu dotacji pozostałych dwóch faktur Prezes OSP wyjaśnił natomiast tym, że jednostka w 2014 r. dokonała remontu i modernizacji całego budynku strażnicy oraz części wydzielonej z przeznaczeniem na świetlicę wiejską. Zostało również wyremontowane pomieszczenie socjalne i kuchenne, które służyło bezpośrednio strażakom oraz osobom młodym. Przygotowanie pomieszczenia pozwalającego na korzystanie z niego po ćwiczeniach i manewrach, w tym wyposażenia w kuchnię gazową i niezbędny sprzęt i naczynia pozwalające przygotować posiłek po zajęciach jednostka zaliczyła jako remont części bojowej.

(akta kontroli, str. 432, 434, 437, 440)

Podobnie, jak w przypadku poprzedniej nieprawidłowości, NIK podkreśla, że środki z ww. dotacji celowej OSP była zobowiązana przeznaczyć na remont części bojowej strażnicy – do której kuchnia nie należy. Z kolei naczynia kuchenne, suszarki i kuchenka nie stanowią sprzętu ppoż i umundurowania.

2.3. Część dotacji w kwocie 2 500 zł udzielonej jednostce z budżetu Gminy na podstawie umowy nr OSP/2/2016 z dnia 21 marca 2016 r. została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem oraz po upływie 12 i 196 od terminu określonego dla wykorzystania tych środków. Dotacja ta, w ogólnej kwocie 3 500 zł, w myśl § 1 umowy miała być przeznaczona na remont części bojowej strażnicy. Jednostka natomiast wykazała w sprawozdaniu z wykorzystania tej części dotacji fakturę za ogrodzenie, na odwrocie której Prezes OSP dokonał adnotacji, że część bojową strażnicy stanowią: „garaż, sanitariaty i magazyn”. Ponadto przedmiotowa faktura w ostatecznym dniu na złożenie sprawozdania z wykorzystania dotacji, tj. 30 listopada 2016 r. nie była opłacona. Zapłaty za fakturę, za zgodą wykonawcy, dokonano w dwóch ratach – 12 grudnia 2016 r. przelano mu kwotę 9 999,98 zł, a 14 czerwca 2017 r. – 1 000 zł.

(akta kontroli, str. 345-348, 357-359, 362, 364)

Prezes OSP wyjaśnił m.in., że dokonano rozliczenia sugerując się datą wykonania i odbioru zadania oraz wystawienia faktury. Dodał, że wykonując ogrodzenie m.in. części bojowej strażnicy jednostka zaliczyła to zadanie do remontu jej części bojowej. Wskazał, że w ocenie Zarządu OSP ogrodzenie strażnicy winno być zaliczone do części bojowej strażnicy, argumentując takie stwierdzenie przytoczonymi zapisami w uchwale³⁰ Zarządu Związku OSP RP (przywołanej w pkt III 6.a. wystąpienia pokontrolnego).

(akta kontroli, str. 431, 434, 443-444, 454-455)

---

²⁸ Dofinansowaną dotacją w wys. 353,4 zł.

²⁹ Dofinansowaną dotacją w wysokości 1 139 zł; faktura ta stanowiła również część kosztów kwalifikowanych dla zadania pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej”, którego zakres został opisany wyżej w pkt 2.

³⁰ Według tej uchwały: „Za teren strażnicy należy rozumieć nie tylko teren samej działki, ale również tereny do niej przyległe. Terenem przyległym jest głównie teren działki, którą OSP posiada w użytkowaniu, dzierżawie, lub coraz częściej będący jej własnością. Za ten teren zarząd OSP jest prawnie odpowiedzialny i powinien być ogrodzony i oświetlony (...). Bardzo istotnym zagadnieniem jest odpowiednie zabezpieczenie wszelkiego mienia OSP przed dostępem osób trzecich i jego zaborem”.

NIK wskazuje, że w świetle treści art. 251 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³¹, wykorzystanie dotacji następuje co do zasady przez zapłatę za zrealizowane zadania – co w określonym terminie nie nastąpiło. Ponadto, wykonanie remontu części bojowej strażnicy nie jest tożsame z wykonaniem ogrodzenia terenu strażnicy (albo jego remontu), w związku z czym jednostka nie miała prawa samodzielnie zmieniać przeznaczenia dotacji. W uchwale Zarządu Związku OSP, na zapisy której powołał się Prezes OSP, zostało co prawda ujęte, że za teren strażnicy należy uważać teren samej działki (na której posadowiony jest jej budynek) oraz tereny do niej przyległe (które powinny być ogrodzone i oświetlone), ale nie oznacza to, że pojęcie terenu strażnicy jest równoznaczne z pojęciem jej części bojowej.

(akta kontroli, str. 358, 467)

2.4. Z naruszeniem postanowień § 1 umowy nr OSP/20/2016 zawartej 22 września 2016 r. jednostka całą kwotę otrzymanej dotacji w wysokości 4 000 zł wykorzystwała niezgodnie z przeznaczeniem. Zamiast sfinansować remont części bojowej strażnicy środkami dotacji OSP uregulowała częściowo fakturę za wykonanie ogrodzenia tego terenu.

(akta kontroli, str. 353-359, 362)

Wyjaśnienia Prezesa OSP oraz argumentacja NIK w przedmiocie nieuwzględnienia tych wyjaśnień są analogiczne jak w punkcie 2.3.

2.5. Z naruszeniem postanowień § 1 umowy nr OSP/20/2017 zawartej 3 lipca 2017 r., jednostka wykorzystwała całą kwotę udzielonej jej dotacji (w wysokości 4 000 zł) na wykonanie remontu części bojowej strażnicy, podczas gdy część z tych środków miała przeznaczyć na zakup umundurowania i sprzętu.

(akta kontroli, str. 369-373)

Prezes OSP wyjaśnił, że w związku z tym, że do sierpnia nie udało się zakupić ubrań koszarowych, a zakres robót w garażu okazał się bardzo duży, podjęto decyzję o zwiększeniu tego zakresu i całą dotację przeznaczono na tynkowanie garażu. Ubrania koszarowe zostały zakupione po otrzymaniu środków z zakładów ubezpieczeń.

(akta kontroli, str. 436, 439)

NIK wskazuje, że o przeznaczeniu środków dotacji decyduje dotujący, tj. Gmina, a dotowany, tj. OSP nie może tego przeznaczenia jednostronnie zmieniać, tj. bez sporządzenia przez strony odpowiedniego aneksu do umowy dotacyjnej.

3. Do ewidencji środków trwałych jednostki, z naruszeniem art. 20 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³², nie zostały wprowadzone cztery zakupione środki trwałe o wartości ogółem 27 129,88 zł. Były to: brama garażowa o wartości początkowej 7 979,99 zł dofinansowana w 2017 r. środkami dotacji z budżetu Gminy w wysokości 2 479,99 zł i środkami dotacji MSWiA w wysokości 5 500 zł; ogrodzenie o wartości początkowej 10 999,89 zł dofinansowane w 2016 r. środkami dwóch dotacji z budżetu Gminy w wysokości ogółem 6 500 zł oraz patelnia uchylna o wartości początkowej 4 290 zł i zastawa stołowa o wartości początkowej 3 860 zł, rozliczone w 2014 r. jako koszty kwalifikowane w projekcie dofinansowanym środkami z budżetu UE. Zgodnie z przywołanymi przepisami, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego, w tym do inwentarza, należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Dopiero w trakcie kontroli NIK (3 września 2018 r.) ewidencję tę

³¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 2077, ze zm.

³² Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

uzupełniono i wpisano do niej ww. cztery środki trwałe. Nastąpiło to po upływie odpowiednio: 297, 642, 1 568 i 1 572 dni od nabycia tych środków.

Prezes OSP nie wskazał w swoich wyjaśnieniach przyczyn wcześniejszego nieujęcia tych środków trwałych w ewidencji księgowej.

(akta kontroli, str. 269-270, 272-273, 397-398, 429-430, 444-445)

4. Prowadzona przez OSP wyodrębniona ewidencja księgowa dla dwóch zadań publicznych dofinansowanych w 2014 r. przez Samorząd Województwa, mająca formę zestawienia tabelarycznego, w którym ujęto faktury zakupu potwierdzające wydatki objęte wnioskiem o płatność lub sprawozdaniem końcowym z wykonania zadania była niepełna³³. W zestawieniach tych nie ujęto bowiem udokumentowania wkładu własnego OSP o wartości wynoszącej w jednym przypadku 2 427,4 zł, w drugim 1 341,44 zł. Naruszało to postanowienia odpowiednio § 5 ust. 2 pkt 4 umowy na realizację zadania pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej” oraz § 5 ust. 1 umowy na realizację zadania: „Świetlica wiejska „Wróbelek” – miejscem marzeń”³⁴.

(akta kontroli, str. 51-52, 220, 235-240, 243, 254-257, 292, 301-302, 312-317)

Prezes OSP wyjaśnił, że nieświadomie, z uwagi na brak wiedzy, nie ujęto w zestawieniu dokumentów dotyczących wkładu własnego. Uznano, że tylko dokumenty potwierdzające poniesione wydatki należy w nim ujmować.

(akta kontroli, str. 437, 440)

5. Na fakturach zakupu dokumentujących koszty kwalifikowane realizowanego w 2014 r. przez OSP zadania publicznego pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej” został wskazany następujący sposób ich ujęcia w księgach rachunkowych: konto 501-4 Koszty projektu - wykonanie sufitu podwieszanego w świetlicy wiejskiej i konto 202 Rozrachunki z dostawcami³⁵. Jednakże w dzienniku zapisów księgowych za 2014 r. faktury te nie zostały ujęte na koncie 202. Zaksięgowano w nim tylko przelewy za te faktury odpowiednio na kontach Wn 501-4 i Ma 130 Bieżący rachunek bankowy, z pominięciem konta 202.

Prezes OSP nieujęcie tych faktur na koncie 202 wyjaśnił pomyłką.

(akta kontroli, str. 53-54, 56-60, 263, 266, 269, 272, 437, 439)

6. Stwierdzono przypadki (omówione niżej) opisywania w OSP dowodów księgowych z naruszeniem wymogów określonych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym dowód księgowy powinien zawierać m.in. stwierdzenie jego sprawdzenia i zakwalifikowania do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretację) oraz podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

6.1. Z naruszeniem również postanowień § 5 ust. 1 umowy z 29 sierpnia 2014 r. na realizację zadania publicznego pt. „Świetlica wiejska „Wróbelek” – miejscem

³³ Taką nieprawidłowość w przypadku zadania pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej” wskazał już wcześniej zespół kontrolny Urzędu Marszałkowskiego w raporcie z czynności kontrolnych przeprowadzonych w dniu 2 października 2014 r.

³⁴ W umowie zawartej 9 stycznia 2014 r. z Samorządem Województwa na realizację operacji pt. „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej” w § 5 ust. 2 pkt 4 OSP została zobowiązana do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego dla wszystkich transakcji związanych z realizacją operacji w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu udostępnionym przez Urząd Marszałkowski, gdy Beneficjent nie jest zobowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych na podstawie przepisów odrębnych. W umowie zawartej 29 sierpnia 2014 r. z Samorządem Województwa, zlecającej jednostce OSP realizację zadania publicznego pt. „Świetlica wiejska „Wróbelek” – miejscem marzeń” w § 5 ust. 1 zobowiązano OSP m.in. do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej zadania publicznego, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych, w szczególności środków pochodzących z dotacji.

³⁵ Taki sposób dekretacji faktur zakupu był zgodny z przyjętymi Zasadami rachunkowości OSP.

marzeń”, sfinansowanego dotacją z Samorządu Wielkopolskiego, na obydwu fakturach dokumentujących zakupy, nie wskazano sposobu ujęcia ich w ewidencji księgowej jednostki. Według przyjętych zasad rachunkowości dla OSP, faktury zakupu powinny posiadać następujący opis sposobu ujęcia w księgach rachunkowych: 501-2 Koszty projektu świetlica Wróbelek – miejscem marzeń i 202 Rozrachunki z dostawcami. Faktu ujęcia tych faktur w dzienniku zapisów księgowych za 2014 r. NIK nie mogła stwierdzić ponieważ, według wyjaśnień Prezesa OSP, jednostka nie posiada dalszej części tego dziennika. Dla kontroli NIK przedłożony został dziennik zapisów obejmujący zapisy księgowe za okres od 1 stycznia do 4 czerwca 2014 r. – tj. przed datą wystawienia przedmiotowych faktur.

(akta kontroli, str. 53-54, 59, 307-310, 437, 439)

6.2. Z naruszeniem także postanowień § 4 ust. 3 umowy z 8 września 2017 r. na realizację zadania publicznego pt. „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych”, dofinansowanego w 2017 r. dotacją z budżetu MSWiA, faktura zakupu dokumentująca wykorzystanie tych środków³⁶ nie posiadała wskazania miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych i podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

(akta kontroli, str. 397-398, 413)

Prezes OSP w wyjaśnieniach dotyczących punktu 6.1. nie odniósł się do braku dekretacji na fakturach w sposób ustalony w polityce rachunkowości OSP. Podał natomiast, że opisu na tych fakturach dokonano zgodnie z wytycznymi pracownika Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego (dalej: Urząd Marszałkowski), który prowadził rozliczenie dotacji. Odnosząc się do ustaleń opisanych w pkt 6.2. Prezes OSP wyjaśnił, że faktura została opisana w PSP w Turku, w momencie złożenia tam sprawozdania końcowego z realizacji zadania.

(akta kontroli, str. 436-439)

7. OSP nie posiadała sprawozdania końcowego z wykonania w 2017 r. zadania publicznego pt. „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych”. Zgodnie z § 4 ust. 2 umowy z MSWiA zawartej 8 września 2017 r., dokumentacja związana z realizacją zadania miała być przechowywana przez OSP, jako zleceńobiorcę, przez pięć lat, licząc od początku roku następującego po roku, w którym realizowano zadanie.

(akta kontroli, str. 411-418, 436, 439)

Prezes OSP wyjaśnił, że czynności dotyczące złożenia oferty, podpisania umowy oraz złożenia sprawozdania wykonywała PSP w Turku, a jednostka dostarczyła fakturę oraz zdjęcia potwierdzające wykonanie zadania. Dodał, że w PSP faktura została opisana i złożona wraz ze sprawozdaniem, a jednostka posiada tylko ofertę, umowę, fakturę wykonania zadania oraz potwierdzenie jego rozliczenia.

(akta kontroli, str. 439)

NIK wskazuje, że w świetle ww. postanowienia umowy, OSP jest zobowiązana przechowywać w swojej dokumentacji kopię złożonego sprawozdania przez ustalony w tej umowie okres, i to bez względu na fakt, iż zostało ono złożone przez PSP w Turku.

1. NIK zwraca uwagę, że we wniosku o płatność złożonym przez OSP 6 czerwca 2014 r. w Urzędzie Marszałkowskim w związku z realizacją zadania publicznego: „Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej”, w punkcie VII.14a (informacja o załącznikach), niezgodnie ze stanem faktycznym zakreślono, że zadanie to nie było współfinansowane ze środków jednostki samorządu terytorialnego. Dwie z faktur zakupu dokumentujących wydatki kwalifikowane tego

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

³⁶ Nr FV 9/11/2017 z 10 listopada 2017 r.

zadania zostały bowiem w rzeczywistości dofinansowane środkami dwóch dotacji³⁷ w wysokości ogółem 11 139 zł. NIK ustaliła jednocześnie, że uzyskane przez OSP przedmiotowe współfinansowanie kosztów kwalifikowanych nie przekraczało wkładu własnego i jednostka, w świetle postanowień § 5 ust. 2 pkt 2 umowy, nie była zobowiązana do zwrotu części uzyskanej pomocy na realizację remontu i modernizacji świetlicy wiejskiej.

(akta kontroli, str. 169-170, 192-193, 220, 243, 246)

2. Adres siedziby jednostki figurujący w KRS jest nieprawidłowy – Wróblina 21, podczas gdy powinno być – ul. Tuliszkowska 21, Wróblina. Podkreślenia wymaga, że już 2 października 2014 r. zespół kontrolny Urzędu Marszałkowskiego w swoim raporcie z kontroli wskazywał na niewłaściwe dane siedziby OSP. Pomimo tego, dopiero w toku kontroli NIK, 5 września 2018 r. jednostka wysłała do Sądu Rejonowego w Poznaniu wnioski o skorygowanie tych danych.

(akta kontroli, str. 6, 236, 448-453)

3. NIK zwraca uwagę, że pozyskane przez jednostkę OSP środki publiczne nie wpłynęły na osiągnięcie ustalonych przez Związek OSP minimalnych standardów wyszkolenia jej członków, wyposażenia w sprzęt gaśniczy oraz w odpowiedni budynek strażnicy. Wydatkowanie tych środków na zakup sprzętu gaśniczego i umundurowania, z którego i tak jednostka formalnie nie może korzystać w trakcie akcji ratowniczych, ponieważ nie ma do tego odpowiedniej liczby przeszkolonych członków (w tym żadnego dowódcy), nosi znamiona nieefektywnego wydatkowania środków publicznych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸, wnosi o:

- 1) uzgodnienie z Komendantem Powiatowym PSP w Turku zapisów Statutu dotyczących ochrony przeciwpożarowej i odpowiednie udokumentowanie tego faktu;
- 2) wykorzystywanie środków pochodzących z dotacji zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w ustalonym terminie;
- 3) wprowadzanie do ewidencji środków trwałych OSP zakupionych środków trwałych, w okresie sprawozdawczym, w którym zostały nabyte;
- 4) prowadzenie pełnej wyodrębnionej ewidencji księgowej dla zadań dofinansowanych środkami dotacji, zawierającej wszystkie dokumenty potwierdzające całkowity koszt realizowanego zadania;
- 5) dokonywanie opisów na fakturach, stanowiących udokumentowanie dla rozliczenia dotacji, zgodnie z postanowieniami umów w sprawie ich udzielenia;
- 6) przechowywanie kompletnej dokumentacji rozliczeniowej dla uzyskanych dotacji, przez okres ustalony w umowie.

³⁷ Tj. środkami dotacji udzielonej przez Gminę na podstawie umowy nr OSP/7/2014 zawartej 20 maja 2014 r. została sfinansowana w całości faktura za zakup kuchni elektrycznej beco za kwotę 1 139 zł i środkami dotacji udzielonej przez Gminę na podstawie umowy nr OSP/2/2014 zawartej 21 lutego 2014 r. została sfinansowana częściowo (w wys. 10 000 zł) faktura za wykonanie prac remontowych świetlicy wiejskiej na kwotę 48 958,01 zł; przedmiotowe faktury zostały ujęte w przedmiotowym wniosku o płatność w wykazie faktur pod poz. 1 i 4.

³⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 27 września 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Joanna Józwiak
Główny specjalista kontroli państwowej

z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor